

Izhaja trikrat na teden v šestih izdanjih, in sicer: vsak torek, četrtek in soboto, zjutranje izdanje opoldne, večerno izdanje pa ob 3. uri popoldne, in stane z uredniškimi izrednimi prilogi ter s „Kazipolom“ ob novem letu vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto 13 K. 20 h. ali gld. 6-60
pol leta 6 „ 30 „ 3-30
četrta leta 3 „ 40 „ 1-70
Posamično številke stanejo 10 vin.

Naročnino sprejema upravništvo v Gosposki ulici št. 9 v Gorici v „Goriški Tiskarni“ A. Gabršček vsak dan od 8. ure zjutraj do 6. zvečer; ob nedeljah pa od 9. do 12. ure. Na naročila brez doposlane naročnine se ne oziramo.

„PRIMOREC“ izhaja neodvisno od „Soče“ vsak petek in stane vse leto 3 K 20 h ali gld. 1-60.

„Soča“ in „Primorec“ se prodajata v Gorici v tobakarni Schwarz v Solski ulici in Jellersitz v Nunski ulici; — v Trstu v tobakarni Lavrenčič na trgu della Caserma in Pipan v ulici Ponte della Fabbra.

SOČA

(Večerno izdanje).

Uredništvo
se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadst. Z urednikom je mogoče govoriti vsaki dan od 8. do 12. dopoldne ter od 2. do 5. popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. dop. Upravništvo se nahaja v Gosposki ulici št. 9.

Dopisi naj se pošiljajo le uredništvu. Naročnina, reklamacije in druge reči, katere ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošiljajo le pravništvu.

Neplačanih pisem ne sprejemlje ne uredništvo ne upravništvo.

Oglaš in poslanice
se računajo po pet- in šest-krat, če tiskano 1-krat 8 kr., 2-krat 7 kr., 3-krat 6 kr. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. — Večja črka po prostoru.

Naročnino in oglase je plačati loco Gorica. „Goriška Tiskarna“ A. Gabršček tiska in zalaga razen „Soče“ in „Primorca“ še „Slovansko knjižnico“, katere izhaja mesečno v splošnih obsežnih 5 do 6 pol ter stane vsakoletno 1 gld. 80 kr. — Oglaš v „Slov. knjižnici“ se računajo po 20 kr. pet- in šest-krat.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

Bog in narod!

„Gor. Tiskarna“ A. Gabršček (odgov. lv. Meljavec) tiska in zal.

Naša trobojnica — pod kuratelo.

Bliza se čas, ko pride v Gorico cesar Franc Jožef. Brez dvoma bo to znamenit dan za našo deželo in v prvi vrsti za glavno mesto.

Deželni glavar in Gregorčičev zaveznik — dr. Pajer — je poskrbel z vso previdnostjo in doslednostjo, da se bo bliščalo pred očmi vladarja ponosno Italijanstvo pred slovensko „revščino“ . . . Vse zunanje lice, ves blisč, vse bo dokazovalo, da so tu Italijani moralno in materialno visoko nad Slovenci. — V odboru 30 članov so le trije Slovenci, ki so bili po laški milosti sprejeti — in oni so se hvaležno sprejeli to trpko zausnico slovenskemu narodu, kajti niso s protestom odklonili te žaljive izvolitve, marveč ostali so v odboru. Zato pa se nam pripravljajo bridka presenečenja. Mi smo že spočetka naredili odgovorne za vse gg. dr. Gregorčiča, prof. Berbuca in dr. Tonkliča. Naša stranka niti nima zastopnika v tem odboru. Zategadel ostajamo za vse docela pasivni, sprejemši zdaj za dobro vse, kar nam dajejo — no vedeli bomo spregovoriti rezko besedo v obrambo naše narodne časti.

Naše ljudstvo bo hotelo brez dvoma dokazati cesarju svoje spoštovanje z narodnimi trobojnicami, katerih mrgoli v celi deželi, s katerimi je naš narod vedno častil svojega cesarja, ki so mu tudi pre-dobro znane, in jih je videl tudi zadnjič, ko je bil v Gorici.

Tu pa nam prihaja v spomin ona žaljiva gonja c. kr. činiteljev proti naši trobojnici povodom cesarjeve 50-letnice dne 2. decembra 1898. Znano je, kaj se je godilo takrat v „Solskem Domu“ in v stanovanju „Sočinega“ lastnika. Slovenska trobojnica je morala pasti v nepopisno veselje tiste lahonske soderge, za katero niti mokrih cunj ni treba, da bi ji pobili ošabne irredentovske rožičke. Ali pred našo narodno trobojnico se je umaknila cesarska zastava — in prazno zidovje je pričalo, da Slovenci le žalujemo, mesto da bi se veselili.

Vprašamo: Ali naj se ponavljajo taki prizori tudi tisti dan, ko bo v naši sredi sam cesar Franc Jožef, ki je najboljša priča, da ima narod slovenski to trobojnico za svojo svetlinjo že od leta 1848., ko je sploh pričelo narodno gibanje? Ali bodo c. kr. činitelji

tudi pred očmi cesarja samega preganjali slovensko trobojnico, ki edina nosi vse tri barve tudi trba goriške dežele? Ono isto zastavo, katero je nosila celo „narodna straža“ leta 1848., od katere jo je podedovala in jo zvesto čuva še danes „Solkanska čitalnica“? Ali naj se bo tako kruto žalil ves slovenski narod v oči samega vladarja?

Hočemo se izogniti vsem žalostnim in razburljivim prizorom, ki bi imeli le slabe posledice, zato hočemo že naprej popolne jasnosti v tem pogledu.

Mi povemo danes, kakor smo že večkrat, to-le: Kjer v naši domovini ni mesta za našo trobojnico, ni ga niti za katerokoli drugo. Kjer bi morala pasti naša krasna trobojnica, pade pred njo vsaka druga! Kdor prezira, zapostavlja ali morda celo zaničuje našo trobojnico, ta divnokrasi simbol naše narodnosti, ta zaničuje nas, zaničuje ves narod — in tak naj ne pričakuje od nas, da bi mu še poljubovali šibo, s katero nas tepe. — K ljubezni se pa nikdo siliti ne more!

Slovenska trobojnica se ni preganjala niti v Trstu, dočim smo doživeli v Gorici ona nečuvna žaljenja in preganjanja! — Kako je to, da je prišlo dne 2. decembra 1898. do onih prežalostnih prizorov? Odgovoriti pač moramo: Culpa nostra, nostra maxima culpa! Kakoršne zastopnike imamo, tako se nam godi! Eto pojasnila!

Ko je bil „Solski Dom“ pokrit, so razobesili po stari navadi zastave, med temi seveda tudi trobojnice. Par lahontkov je doseglo, da jih je dala policija odstraniti. Dr. Gregorčič se je pritožil na višje mesto, in dosla mu je iz Trsta tudi rešitev! Ali kakošna! Žalostno ali resnično! Rešitev višje politične oblasti je popolnoma odobrila postopanje policije „iz ozirov na javni mir in red“, kakoršne so navadno vse take rešitve! . . . Kaj je storil dr. Gregorčič? Ali je mari protestoval na višje mesto? ali se je oglašil v deželni in državni zboru?

Nič vsega tega! Ono pregrozno rešitev je skrbno zaklenil v miznico; za njo je vedela edino le Nežka in k večjemu še profesor Berbuč. . . .

Tako je varoval čast in ugled te naše narodne svetlinje — „ljubljenec naroda“ dr. Anton Gregorčič!

Prisel je 2. dec. 1898.1 Politična oblast v Gorici je imela v tej višji odredbi najlepši navod, kako mora postopati! Odtod vsi oni prizori, ki so tako silno razburjali vsa slovenska srca! — Odtod tudi sledi, da so bili preostri vsi naši napadi na dva politična uradnika v Gorici, kajti večji del krivde tiči v višjih krogih in pri dr. Gregorčiču, ki se je strahopetno skril kakor krt pred jednim samim odlokom c. kr. namestništva! On ni storil svoje dolžnosti niti v tem za Slovence tako važnem vprašanju! Da bi na višjem mestu zmagal, je gotovo; saj je zmagalo v podobnem slučaju celo neznančno nemško društvo na Kranjskem s svojimi velegermanskimi odznaki!

In kako žalostno figuro smo dalje igrali! Napravila se je pritožba v imenu vseh županov v okraju, da zahtevajo zadoščenje, sicer da bodo izvajali primerno posledice. — Ali vlada je vrгла ta protest v koš, in s tem je bilo vse pri kraju! „Ljubljenec naroda“ je zlezel popolnoma pod klerikalno in vladno komando, za čast in ugled naroda pa nima smisla.

In tako se danes ne vemo, ali se bodo ponavljali tudi ob navzočnosti cesarja tisti žalostni prizori, ki so razburjali vse Slovence ob cesarjevi 50-letnici!

Dr. Gregorčič je danes še oficijalni zastopnik goriških Slovencev! Od njega zahtevamo, da stori — svojo dolžnost! Poznejše rekriminacije pridejo pač prepozno! Tudi bi utegnili priti marsikak Slovenci v nesrečo! Zdaj je čas, da se to vprašanje definitivno reši!

DOPISI.

V Gorici, 3. sept. (Tutti frutti). — V farovžu je hodila. Kuharica jo je imela rada, in zato jej je bilo prav všeč, da se je mlado 13-letno dekletce, ki pa se je čudovito hitro razvijalo, vedno sukalo okoli nje. Tudi gosp. nunc je bilo dekletce všeč in pogostoma jo je pogladil po laseh ter pobožal po lici. Kakšni občutki so ga pri tem navdajali, to je vedel takrat le on sam, ali pozneje so sodili o tem lahko tudi drugi. Po nekem shodu se je bil naredil bolnega. Vlegel se je v posteljo, spustil zavese na oknih ter je mirno počival na postelji. Dekletce, ki je bilo takrat že nad paragrafom, pa je bil povabil ob dočeni uri k sebi. Kuharica je bila odšla po opra-

vilih, in v farovžu je bil sam g. nunc z bujno se razvijajočo cvetko-deklico. „Im Dunkeln ist gut munkeln!“ Nunc je prišnil dekletce k sebi, branilo se ni, ker ni razumelo, kaj hoče, ali zgodilo se je, kar je hotel o n. Cvet je bil utrzan in dekletce ni bilo več sposobno za „društvo devic“. Dekletce je rastle in se razvijalo v močno žensko. Ves čas, ko je bilo doma, je hodilo v farovž na vabilo gosp. nunca, kjer se mu je dobro godilo. Na razpolago je imela, kar je hotela, drugemu se je pa tako privadila — moj Bog: „saj ni greh!“ Tekel je čas, izvolili so marsikaj bratje dekleta, in moralo je nekega dne v Gorico „kuhati se učiti“. Rad bi se je bil znebil, bal se je skandalov, zato pa je nekaj časa skrbel za njo v Gorici, dokler je ni popolnoma zapustil. Pisala mu je Tonečka pismo, polno obupa, kamen bi se je bil usmilil, ali trdo je ostalo nuncovo srce. Domu ni smela, kaj torej? V mali podstrešni sobi je pretakala bridke solze. Njeni cvetoči obraz so polivale te solze, bujno telo je drhtelo, roko so se vile v obupu, srce je utripalo, da je hotelo prodreti prsi, ali končno se je polegel nemir. Na siromašni postelji je zaspala, in spala je dolgo, dolgo. Vzbudila se je v jutro kakor prerajena. Napravila se je, pobrala svoje reči in s prvim vlakom se je odpeljala v — Trst. V veseli družbi živi, pijače in svalice ne manjka, in vsaki večer prihaja toliko moške družbe, da niti misliti ni na dolgi čas. Ej te noči, in Tonečka je veselo, bujno, mlado dekletce! Tako daleč je prišla — zrtev nuncvske pohotnosti! Da bi ga z batom!

Kurat Rojec v Biljah zori od dneva do dneva bolj za „Tutti frutti“. Na dan shoda v Dol. Vrtojbi je propovedoval pri masi v Biljah: „Kaj, živio-klaci! Molitev, molitev pomaga!“ Popoldne pri shodu v Dol. Vrtojbi pa je kričal prav on: „Živio „Prim. List!“ Zakaj vendar ni rajši ostal doma v farovžu ter molil za te pogubljene liberalce, ki so se udeležili tega shoda. Jedno uči, drugo dela; potem pa pravi: „Ne glejte me, kaj delam, glejte le, kaj Vas učim!“ Lepa morala. Kurat Rojec je tudi prav „dobrosrčen“ mož. Znano je, da organist S. iz poznate rodoljubne družine v Biljah je bil prav dober organist, saj je orgljal menda 40 let po tamošnjih cerkvah. Priden je bil in izvežban, ali kurat ga ni mogel trpeti. Ko je prisel v Bilje, si je utepel v glavo, da ga spravi iz službe, in to je tudi

Henrik Sienkiewicz

in njegova dela.

Dne 5. maja 1900. je preteklo 30 let, odkar so se jeli v Varšavskem dnevniku „Gazeta Polska“ objavljati potopisi pisatelja pod psevdonimom Litvos. Ti potopisi so bili krasni in zanimivi, da so obračali našo pozornost čitateljev doma in za mejami. Čez nekaj časa je priobčil imenovani časopis novico, da je odpotoval Litvos v Ameriko, ter jel priobčevati v svojih predalnih popisih njegovega potovanja po Ameriki. Spočetka se ni zmenilo občinstvo za nje mnogo, toda čim dalje je potoval potopise po Ameriki, tem živahnejše in zanimivejše je postalo popisovanje. Ne le vsebina, marveč tudi način pripovedovanja je bil vedno novejši in zanimivejši. Dovolj zgodaj so izvedeli za te potopise tudi tujci, ki so jeli jih prevajati na svoje jezike. Pisma iz Amerike so vzbujala neprestano večjo pozornost, a poleg njih so pričeli poljski časopisi priobčevati še pripovedke, ki so obračale še večjo pozornost na pisatelja. Litvos je odložil krinko in ime Henrik Sienkiewicz je postalo splošno znano in visoko cenjeno. Takrat je pisal drobne pripovedke, ki so bile v onem času najbolj priljubljene. Bil je sicer najmlajši, toda najzboornejši pripovedovalec; že takrat so trdili poljski kritiki, da bi se le s težavo našel tekmeec Sienkiewiczu, ki bi imel tako nežen ukus za lepoto ter toliko poezije v svoji duši.

„Stari sluga“, „Godec Janko“, „Za kruhom“, „Iz spomeniške knjige poljskega učitelja“, „Bartek zma-

govalec“, „Čuvaj na svetilniku“, „V tatarski sužnjosti“, „Črtice z ogljem“, „Hanija“, so slike, s katerimi stavi pisatelj čitateljem pred oči trpeče človeštvo. Veselo, lahko, celo smešno se začenja kos te ali one tragedije; človek si misli, da se bo smejal do konca pri knjigi, toda smeja se le ob prvih odstavkih, ob poslednjih pa mu že zaostaja sapa, oči se mu ovlažijo in kar razjokal bi se od sočutja. „Godec Janko“ ter „Čuvaj na svetilniku“ sta med drugimi prava bisera. Ni bilo torej nikako čudo, da je vzbujal pisatelj z njimi splošno zanimanje. Takoj po prvih so mu prijatelji obetali sijajno bodočnost; vsekako pa tudi ni manjkalo protivnikov, ki so planili po njegovih delih z ogavnim sovraštvom. Takrat je napisal poljski kritik St. Tar-novski naslednje: „Sienkiewicz je imel velik in zaslužen vspeh; naj ga ima čimdalje več! Samo naj se ne ozira ter ne ravna po njem. V naših dneh je vspeh dokaj nevarnejši, nego je bil za mladih let Zaleskega ali Pola. Svojo umetnost in dušo svojo mora sedaj umetnik, zlasti pisatelj, držati višje nego drugekrat; mora jih imeti vzvišene visoko nad vsem tem, ker sicer vtegne doživeti, da mu jih strgajo nizdol.“

Dokaj je bilo takšnih, ki so si prizadevali, da bi Sienkiewicza strgali; vsiljevali in predbacivali so mu najrazličnejše ideje, rinili so ga v gotove struje, ter ga svarili pred drugimi; iskali so v njem tendenčno delujočega aristokrata, drugič zopet demokrata, katoličana ali brezverca, liberalnega kozmopolita, ali zagrizenega Poljaka-plemčiča. Sienkiewicz se za vse to ni zmenil; iskal je le umetnosti, čije prapor je dvigal visoko nad literarne prde, ki so ga obkoljevali. Med tem se je utrdilo mnenje, da so drobne pripovedke Sienkiewiczove najpopolnejši izmed izdelkov novodobne poljske književnosti. A tu se je nakrat razglasila no-

vica, da pisatelj drobnih pripovedek in slik piše obširen roman, ki izide v dveh, nemara še v več zvezkih, zgodovinski roman, čegar snov je vzeta iz zgodovine XVII. stoletja za časa bojev Hmelnickega. Ta novica je vzbujala radovednost, negotovost, nezaupnost. . . . Ali res pisatelj ne predenjuje svoje moči, ali mu zadodčajo za takšno podjetje? Roman je jel izhajati. Takoj s početka je vzbujal radovednost, ki je naraščala čimdalje bolj. Delujoče osebe so ostro in energično načrtane: to so ljudje z velikimi dušami; čitatelju se morajo omiliti. Prizori, nasledujoči drug za drugim, so polni gibanja, polni življenja, zabavajo te in mičejo bolj in bolj. Čim dalje čitaš, timbolj si primoran priznavati, da imaš v rokah delo nenavadnega, vojaškega talenta, povsem drugačnejšega nego je bil ta, čegar izdelek so bile drobne pripovedke in črte. Umetnik je ubral druge strune, na katerih svira povsem drugo pesem. Čitatelji so bili očarani. V onem času, ko je začel izhajati roman „Z ognjem in mečem“, ni bilo na Poljskem družbe, ki bi se ne bila razgovarjala o tem znamenitem delu.

O delujočih osebah romana se je govorilo in mislilo kakor o živih ljudeh. Poljske gospe, odlične in preproste, so s solznimi očmi prosile Boga, naj bi njih sinovi in vnuki imeli tako vrle duše kakor Sekretuski. Ko so v salonu neko gospo vprašali: čemu je žalostna, je odgovorila: „Bar je pade!“ Za dušo junaka Podbipeto so ljudje molili očenaše ter se še le na koncu slučajno spomnili, da molijo za dušo izmišljene osebe. Na vso Poljsko je napravil roman „Z ognjem in mečem“ tako močan vtis, da je povsem nadvladal poljska srca in poljsko domišljijo. To, s čemur je Sienkiewicz tako mogočno vplival na občutke svojega naroda, ni bila zgolj skrajna krasota umetniškega sporočila, marveč

storil. Večne „sekature“ nunčeve so ga spravile od orgljanja. Ljudje pravijo, da se je g. nunc nekako masčeval s tem nad znano rod-bino S., katera noče plesati po njegovem klerikalnem taktu. Ko so se pa člani družine pregnanega držali v rezervi nasproti gosp. nuncu, kateri je tako lepo odstranil očeta, je zahteval, da ga morajo častiti kakor prej. Kljub temu pa nunčeva jeza do organista ni ugasnila, marveč tli dalje in bo menda tlela, dokler ga v kaki njegovi jezi, katera mu neizmerno škoduje, ne presadi smrt tje pod zemljo, kjer ni prostora za klerikalne agitacije. V Orehovljah je bil shod. Tam je stal od nekega prejšnjega opravila harmonij starega organista. Le-tá kuratu ni ugajal, ker je bil preveč „liberalen“; zato ga je dal odstraniti ter pripeljati tje svojega iz farovža. Popoldne po službi božji pa je stopil v bližnjo krčmo v Orehovljah, kjer je pozdravil navzoče z „živio“-klicem (zakaj ni molil?) in ko je videl, da pijejo rujno vince, je rekel: Vino je dobro, takega se pije lahko še en liter. Nò, to je bil uvod, kateremu je sledila gonja proti „Soči“ in „Prim.“, agitoval je celo za ustanovitev konsumnega društva in pa katoliškega shoda v Ljubljani tudi ni mogel pustiti na miru. Toliko za danes! O prvi priliki pa se tu še pomenim z g. nuncem. Njegova opekarna z glavnimi knjigami itd. pride tudi na vrsto.

Tam gori v gorah prebiva nunc. ki grozno ropota proti „Soči“ in „Prim.“, „Rodoljubu“ in „Slov. Narodu“. To so pohujšljivi listi, „Soča“ je umazana cunjá, ljubljanski škof je prepovedal citati take liste pod smrtnim grehom. Tisti, ki citajo take usmrajene časopise in gredo k spovedi na dalnje kraje, narede božji rop. Taki spovedni listki mi smrdé prav po božjem ropu. Ljudje se posmehujejo takemu ropotu, zajedno pa se čudijo, odkod prihaja tak glas, kadar kriči proti listom, ker drugače, kadar kaj oznanja, je tako tih, da ga skoro ni slišati. Jezi pa se, ker ni mogel vsega prezidati, kar je hotel, ko je prišel v izvestni kraj v gorah. Zato menda pa že udriha skoro dve leti po bolj izobraženih osebah v cerkvi. Kar je on tam, je polno sovraštva, jeze, složnost pa je šla rakom zvižgal. Vera tamkaj je na najboljši podlagi!

Uganjka: Skrčila se je in zlatenico ima. Kdo je ta? Kdo jo pozna?

Čepovan, dne 31. avgusta. — V „Gorici“ si je privoščil nekdo veselje v notici „v znamenju šp šp šp“, smešiti nas narodno-napredne Čepovance. No, tako smešenje nas malo moti, saj drugega od „Goričanske“ strani tako ne pričakujemo. Gospod pisec si je izbral za orožje smešenje in laž, in priznati mu moramo, da se je pokazal v tej stroki izkušenega mojstra; treba mu častiti. V tako malo vrsticah je nakopičena gromada lažij! Resnica je samo, da je bila isti večer mala družba naprednjakov v krčmi, vse drugo je od konca do kraja nesramna laž. Kedo je bil pijan kot kanon?! Dopisnikova fantastična domisljija ni bila v normalnem stanju, gotovo je bila ali bolna ali pijana, za to je pa proizvajala sama kot kanon debele laži na nedolžni papir. Ne oporekamo krilatim besedam Pavlice: „Vse, kar piše „Gorica“, je laž, trikrat laž“. Izmišljotino o odborovih okrožnicah je „Prizadeti“ dobro

zavrnil v „Soči“. Vse drugo zavračamo mi danes, trdeč, da je vse v notici pisano iz-rodek zlobne domisljije: smešenje in laž. To potrjuje pristaš nasprotne stranke, sicer tudi od nas sposhtovan mož, ki je bil isti večer v naši družbi. Predčitavši „Gorico“, se je izrazil z začudenjem: „Ne bi bil verjel, da more kedo v tako malem prostoru napisati toliko lažij; bil sem celi čas zraven, a nisem videl nič, slišal nič o tem, kar piše „Gorica“.“

Prizadeti se za tako smešenje ne zme-nimo, niti nam ne dela zgage in ne odvrne nas od naprednih načel in našega prepričanja. Preglavico pa utegnemo delati gosp. pisca vendarle. V Čepovanu se čita 5 iztisov „Soče“ in 15 iztisov „Primorca“; to ni malenkost v primeri z drugimi kraji. Naša stranka vidno narašča, se krepi, popolnjuje, dela pridno in vspešno. Zato je začelo pa gosp. pisca re-čene notice skrbeti, da postane ščasoma ves Čepovan narodno-napreden. To treba pre-lpiti s smešenjem in lažjo. A motite se, le pridno nas smešite? Vaše smešenje bo nam vspodbuja k novemu, vstrajnejemu delu na narodno-naprednem polju. Dosti!

Vsi prizadeti.

Iz Ljubljane, dne 1. septembra. — (Splošna, jednaka, direktna, tajna volilna pravica. — Pogled na Češko. — Razno). — Zadnji čas je citati po časopisih, tudi slovenskih, o splošni, jednaki, direktni in tajni volilni pravici. Zlasti se godi pri nas to od znanega shoda dr. Šustersiča v Kamniku. Glede na izjavo dr. Šustersiča o volilni pravici sem prav zelo skeptičen, kajti človek, ki zahteva tako demokratično pre-uredbo parlamenta, ne more biti še nadalje v dobri zvezi „z vplivno Vaterlandovo stranko“ in pa s českimi veleposestniki. Dr. Šustersič pa hoče to. Poglejmo to nemogočnost. Češki veleposestniki imajo prav take pravice in pri-vilegije kot kranjski. Gosp. „vodilni duh“ kranjske klerikalne stranke pa rentaci nad 90 kranjskimi veleposestniki, češ: imajo v dež. zboru 10, v državnem pa 2 poslanca, ter pristavljá: kakšno razmerje je to s šte-vilom kmetskih poslancev. V tem pogledu sem popolnoma mnenja g. dr. Šustersiča, ali razumeti ne morem, kako bi bilo mogoče, ne prelomiti zveze s tem takrat, ko se proti njemu bojujem. Gosp. Šustersič ne misli: prijateljske zveze, ampak politično, ki je pa mej dvema ekstremoma, kakor sta zahte-vala dr. Šustersič in pa želja veleposestnikov, nemogoča. Iz tega sledi, da dr. Šustersič s splošno, direktno, jednako in tajno volilno pravico ne misli najboljšé! Je pač klerikalec! In klerikalcu ni svetega prav nič!

Pa pojdemo k splošni, direktni, jednaki in tajni volilni pravici sami. Ne vem, ali se dobi v resnici kak napredni politik, ki bi bil proti ti zahtevi. Zlasti mi Slovani moramo biti najbolj goreči borilci za to zahtevo, ki nam po ustavni poti zagotovi večino v državi. Tu ne smemo pozabiti, da je v Avstriji po-lovico več Slovanov nego Nemcev. In Nemci v Avstriji dejanski gospodarji! Odkod prihaja to? Krivični volilni red je naš nasprotnik, krivični, nedemokratični volilni red je provzročitelj, da 16 milijonov Slovanov manj velja ko 8 milijonov Nemcev! V Avstriji je bogatstvo v rokah Nemcev. In bo-gatstvo, denar, imetek, to odločuje! Poglejmo zastopnike veleposestva, koliko jih je v drž.

zboru Slovanov, in to ne-le po imenu, temveč po delih? Kranjsko pošilja 2 Nemca, Go-risko 1 Italijana, Štajersko, Korosko Nemce... Edino Češka pošilja Čehe, konservativne može, ki so prava coklja vsakemu napredku. Skratka: veleposestvo v Avstriji pošilja v državni zbor večino protislovenskih zastopnikov. Slovansko meščanstvo in bogati kmetje pošiljajo jedino se narodno-slovenske zastopnike. Mi Slovani v Avstriji smo pa večji del narod siromakov. Naša glavna moč obstoji v nižjih slojih, v veliki masi ljudstva, ki je pa vsled krivičnih, nedemokratiških volilnih redov zastopljena. Zato se ne smemo bati splošne, direktne, jednake in tajne volilne pravice, kajti le potom te pridemo do tega, kar nam gre. Nam Slovanom, posebno pa še Slovencem, ni treba biti braniteljem kapitala in privi-legijev. Če se vpelje splošna volilna pravica, smo takoj na boljšem. Prav nič nas ne sme boleti, če ima župnikov hlapec istotako vo-lilno pravico kot gospod župnik. In če se gosposka zbornica na Dunaju z vsemi svojimi virilnimi glasovi takoj razpusti, ni prav no-bena škoda, saj je tako le coklja pri vozu. Koliko pa imamo v nji Slovani zastopnikov, koliko? In kakšno mišljenje vlada v gosposki zbornici! Slovanom neprijazno!!

Pogled na češko javnost je žalosten. Mladočehi razglašajo parolo: sloga, jedinstvo itd. V imenu sloge in podobnih lepih epi-tetov prihajajo na dan i klerikalci. V ne-deljo 26. avgusta je na taboru v Dobeninu nastopil klerikalec ter prav po jezuitsko go-voril proti Dunaju, za češko drž. pravo itd. Takoj za njim je pa nastopil radikalni na-prednjak dr. Klouda, ki se je zgrozil nad takim jezuitizmom klerikalcev ter protestiral v imenu svoje stranke proti slogi — s kle-rikalci, katera je v obče z njimi nemogoča. Imajo pač tako moralo, na katero se ni za-nesti! No, pa saj imamo dober poduk, kako mislijo klerikalci s slogo, tukaj na Kranjskem. — Na obeh taborih v nedeljo 26. m. m. se je zahtevala splošna, jednaka, direktna in tajna volilna pravica. Na Ripu pod dojmom prisotnih socialstov, na Dobeninu vsled ak-centovanja dr. Kloude... Napredni češki listi smatrajo ta pojav za dokaj ulesljiv. Pravijo: dani se, dani!... „Nar. Listy“ so se tudi končno odločili za splošno, direktno, jednako in tajno volilno pravico, dasi zelo neradi. Priznavajo sicer, da bi bila za Slo-vane splošna volilna pravica zelo koristna, objednem se pa boje za mladočeske mandate.

Klerikalci na Kranjskem se prav živo gibljejo. Prirejajo shod za shodom. Ali ni to znamenje, da slutijo, da se morda v kratkem razpusti drž. zbor? In ali ni odtod tudi potem njihova demokratičnost?!

Domache in razne novice.

Gg. naročnike, ki plačujejo „Sočo“ vsake stiri mesece po gld. 2:20, opozarjamo, da s 1. septembrom smo nastopili zadnjo tretjino leta. — Tudi drugače je še mnogo dolžnikov. Lepo prosimo! Naša naloga ni lahka. Sovražniki naši so uprav stekli! Zato potrebujemo rednega plačevanja od strani gg. naročnikov. — Širite „Sočo“ in „Pri-morca“ povsod!

„Trgevska-obrtna zadruga“ v Gorici naznanja, da pričnejo redne ravnateljske

seje v petek 7. t. m. točno ob 6. uri zvečer. Gospodje ravnatelji se uljudno vabijo k udeležbi.

Shod v Tolminu. — V nedeljo 2. t. m. ob 3. popoldne je bil v dvorani „Narodne čitalnice“ v Tolminu javni shod, kateri je sklical dr. H. Tuma. Udeležnikov je bilo okoli 300; dvorana je bila skoro natlačena, in polni so bili postranski prostori. Dšli so tuč! trije duhovniki, ki se pa niso oglašili, kar obžalujemo. — Predsedoval je župan in deželni poslanec g. Oskar Gabršček; vlado je zastopal g. pl. Musil. — Dr. Tuma je govoril poldrugo uro o splošnem položaju v deželi, o razkolu in stališču naše stranke do duhovščine, ter o raznih potrebah tolimin-skega okraja. Več v „Soči“ 6. t. m. Govo-rila sta tudi gg. Vrtovec in Oskar Gabršček. Predsednik je predlagal zahvalo g. dr. Tumi, ki je bila tudi izražena v viharjem „živio!“ Shod je končal v najlepšem redu.

Klerikalci o shodu v Kobaridu. — Farovski fant — pardon: krščanski mož, ker je zakonsko poročen z devico „Norico“ — je ostal tudi v poročilu o kobariskem shodu zvest časti „Lažnjivega kljukca“. Poročilo je napisal brez dvoma eden navzočih duhov-nikov; navzoči zborovalci pa imajo v tem poročilu najlepši dokaz, koliko vere zaslužijo ti prečastiti gospodje nunci. — Nikdo tistih gospodov ni ničesa zabeleževal; zato bi mu konfuznosti in netočnosti toliko niti ne za-merili, ako bi jih ne narekovala — hudobna volja. Zato je lahko umevno, da je zapisal na napačnem mestu in malo pokvaril re-to-rično cvetko... „da bi vsakemu kaplanu, ki bi si upal zagovarjati konsumna društva, pljunil naravnost v obraz in naj bo tudi desetkrat posvečen“. V zavijanju so pa vendarle mojstri ti ljubeznivi gospodje nunci. — Pobožno zavita je tudi trditev, da je Gabršček zahteval, naj se — vera moder-nizuje! On je govoril o hijerarhiji, o du-hovstvu, ki se bo moralo moderni-zovati... Takrat se napredni posvet-njaki najdemo z njim zopet na skupnem polju v delovanju za vsestranski blagor na-roda. — Smešno je pripovedovanje, da sta dr. Tuma in Gabršček šele proti koncu vrgla krinko z obraza in se pokazala, da sta pristaša (!) narodno-napredne stranke! Pristaša! Saj sta v stranki na prvem mestu, dr. Tuma celo predsednik izvrševalnega od-bora! Tudi je Gabršček že v uvodu govoril o narodno-napredni stranki, o zaupnem shodu dne 8. marca in o programu; govoril je tudi o stališču stranke glede na trgovino in obrt! Častiti dopisnik farovškega glasila je vedel povedati tudi o „ugovarjanju vernih sluša-teljev“, česar nikdo ni slišal, izvzemši to, da je skušal neki g. nunc včasih kaj ugovarjati, ali je naposled lepo obmolnil, ker je stal preblizu — stopnic, po katerih ni daleč na cesto.

Terorizem. — Mogočni gospodje okoli „Prim. Lista“ so napravili vrtojbenskega kurata Štreklja do tega, da je priobčil v baš ime-novanem listu neko izjavo, s katero odklanja „hvalo od strani lista, ki na netuven način blati duhovščino“ itd. Mi kot taki g. kurata nismo hvallili, zdelo se je nam pa umešno, zapisati mnenje, katero vlada o njem v Vrtojbi prav na strani naših somišljajev. Toliko, da se na to stran razumemo. Od nas ni treba odklanjati hvale, ako pa se zdi prav g. kuratu, da odkloni priljubljenost od svojih ovčic v Vrtojbi, to je pa njegova reč. Da je bil po-vabljen na shod, to izraža v besedah, da je „izvedel o shodu“. Govor kaplana Ličana, ki je imel očividno namen, napraviti združbo med občinstvom, imenuje g. kurat „čisto miren in stvaren“. Dalje je moral zabeležiti tudi neresnico, da večina postenih mož iz Dol. in Gor. Vrtojbe se je izrekla za krščanska načela ter obsodila „Sočo“ na predlog Ličana. Terorizem mogočnih Pavlic visi nad vsakim, kdor stoji le v kaki zvezi z njihovo stranko, in gorje mu, ako bi se ne pokoril! Tako je smatrati izjavo kurata Štreklja.

ona vroča ljubezen, s katero je slikal junake, poljske viteze, unete za vse, kar je plemenito in dobro. Vzbudil je splošno ginstenje z opisom, kako velika srca prenašajo veliko nesrečo ter si pri tem ohranijo svojo čednost; z opisom poljskih značajev, najzdravejših, najčistejših, najvišjih, naklonjenih ideali, heroizmu, svetosti.

„Začutil sem mržnjo“ (nemara na svojo srečo), je pisal Sienkiewicz jednemu svojih prijateljev, »k nove-licam, k junakom iliputanskim, k razčiljenju, nastalemu iz spletk; mržnjo k svojim in tujim izdelkom te vrste. Rekel sem si tedaj: jam satis! poskusim ubrati druge strune.“ Te besede označujejo psihologični povod prvega njegovega obširnega romana ter ob enem velik preobrat v njegovem stvarjanju. Njegov talent se je ojačil. Ni mu bilo dovolj tega, kar je učinil, marveč je znal ljubiti to, znal težiti po tem, kar je bilo ter je v resnici veliko. »Ondi je vse tako živo in veliko v primeri z nečimernostjo sedanega življenja“, je dodal v prej navedenem pismu. Ondi? Kje?

Mnogo slabega se govori o Poljski v XVII. sto-letju. Poljaki se tega spominjajo z žalostjo, kajti v tem stoletju se je nagnila poljska ljudovlada k propadanju. To stoletje graja poljski zgodovinar, politik in moralist: njih obsodba se slučajno strinja v vsem. A vendar je bilo to stoletje, kateremu ne manjkata krasote in poezije, iz katerega odseva tudi junaštvo in čednost.

Šestnajsto stoletje je v poljski zgodovini krasen poldan, v katerem se sence, ako so katere, ne razpro-strirajo široko. Pogled na XVII. stoletje že ni več tako prijeten! Vse se tam kaže v nekaki mračni, zlokobni luči, uprav kakor v jeseni izpod črnih obtafov padajo

na zemljo kratki, poševni solnčni žarki. Toda to še ni jedino znamenje te dobe. Tudi v sedemnajstem stoletju so se dogajale reči, ki se nam zdé, da so obkoljene z zarjo svetosti in večne lepote. V tej žalostni in za Poljake kaj turobni dobi, ko so se oni prvič jeli bati za domovino, ko jim je prvič prišlo na misel, da bi jo vtegnili zgubiti, se je vse, kar je bilo še pri njih dobrega: vse se je odzvalo ter dvignilo iz zaspanosti one, ki še niso bili skaženi, k učinkom velepega ju-nastva, k višini poljskega ideala.

To dobo je jel Sienkiewicz opisovati v romanu »Z ognjem in mečem«, o katerem je dejal eden izmed prvih kritikov poljskih, Klaczko, da »od časa, kar je izšel Mickiewiczev »Pan Tadeusz«, še nihče ni napisal kaj tako krasnega v poljskem jeziku!«

Rekli smo že, da je iz svojih oseb napravil osebe iz stare in novejši zgodovine. Ime Jana Skretuskega je dandanes slavno in proslavljeno: vsa poljska usta od Beskid do Pomorja je s častjo izgovarjajo, in pri spominu nanj se pojavi čitatelju pred očmi ideal viteza, junaka in Poljaka. Tip bujnega poljskega humorja je gospod Zagloba, toda ne le to, on je tudi velik du-šeslovni stvor, katerega stavi Klaczko v jedno vrsto s Fallstaffom in Sancho-Pansom. A biti tretji v tej zvezi, to je za komično figuro čast, ki prekaša vse drugo na svetu. Skretuskega je mōči ljubiti in spošto-vati kot ideal Poljaka; v Bohuna pa se je mōči zaljubiti kot v ideal Rusina. V velikem ter perečem poljskem-ruskem vprašanju je bil Sienkiewicz pravi-čen; on ni prizadel krivice Rusinu, marveč vstvaril njegov tip, poln poezije in krasote, poln resnice; prav-cati odsev vseh plemenitih in slabih strani ruskega značaja.

Gervinus, velik sovražnik in pregnanalec zgodo-vinskega romana, je pisal, da zgodovinski romani so najškodljivejši izmed vseh, ker ne vzgojujejo smisla za umetnost, pač pa ugonobljajo smisel za pravo zgodo-vino, kateri značajo ljudij in času dajejo napačno barvilo, katero je pozneje težavno odstraniti iz spo-mina. Ko bi bil imel Gervinus priliko, citati roman »Z ognjem in mečem“ ter daljše romane H. Sienkie-wiceve, ne bil bi mogel vstrajati v svoji sodbi, ali bi jih moral vsaj navesti kot izjemo. Ta roman ne dovede čitatelja k napačni sodbi dobe in oseb, marveč nasprotno; pisatelj govori o osehah spošljivo in pravi-čno; poglobljena skrb mu je, da se nikomur ne godi krivica. Med Poljaki se glasi jednoglasno sodba, da od časa, ko so Mickiewiczeva dela vplivala na narod, ni bilo še nobene knjige, ki bi imela na čitatelje takšen vpliv, kakor roman »Z ognjem in mečem“. Po tej na-vdušenosti, po tem občudovanju in hvaležnosti, ka-koršno je zbudilo to delo med občinstvom, je bilo pač povsem umevno, da je občinstvo še z večjo nestrp-nostjo pričakovalo naslednji roman. »Kdor je že pol nesreče tako začutil ter jo dal čutiti drugim, kakšne slike nam on še le vstvarl! takrat, kadar začuti celo nesrečo!« so govorili čitatelji. Malokatera knjiga je bila tako z občutkom pričakovana, kakor roman »Potop«, v katerem Sienkiewicz ne slika samo Rusije, po Hmel-nickem opustošene in poteptane, marveč vso poljsko državo, poteptano s kopiti švedskih jezdecev, ter ne-srečno Litvo, prepuščeno za sedem let svoji grozni usodi. Roman stavi čitatelju pred oči dobo vladanja kralja Jana Kazimira, ki je bil izvoljen za načelnika ljudovlade 1. 1648.

(Dalje pride).

Marža vabijo. — Na krepko in jedrnatost „Poslano“ v „Soci“ vabi „Prim. List“ v listnici g. Marža iz Dol. Vrtojbe, naj se obrne naravnost na uredništvo „Prim. Lista“, ker si šteje pod čast, da bi začelo kaj preiskovati radi kakega „poslanega“ v umazani „Soci“. Čudno! Gospodu okoli „Prim. Lista“ prestudirajo „Soci“ od prve črke do zadnje, se informirajo o tem in onem, v vsaki številki reagujejo na sestavke v „Soci“, sedaj pa prihajajo kar naenkrat na dan s ponosno izjavo, da si štejejo pod čast, preiskovati kaj radi kake vesti v umazani „Soci“. Prav! To jemljemo na znanje; bomo le videli, koliko časa se bodo držali posvečeni gospodje teh besed. Kar se tiče g. Marža, je stvar pač jasna, in mu ni potreba, še posebej obračati se do „Prim. Lista“. Ako bi bilo „Prim. Listu“ res do tega, da hoče krivice, katere je prizadel g. Maržu, preiskovati ter jih tudi preklicati v slučaju, ako so neresnične, bi bil to že storil, saj je imel časa dovolj. Samo vabijo ga, da bi ga ujeli v skrbno nastavljen past, kar pa se jim ne posreči.

Razpis ustanov za visokošolce. — Deželni odbor naznanja: Razpisujejo se s tem 4 deželne ustanove po 400 kron za dijake z Goriskega, kateri so dovršili srednje in stopili v visoke šole. — Pri podelitvi se bo gledalo na to, da dobijo ustanovi dva dijaka slovenske in dva italijanske narodnosti. Če bi manjkalo dijakov izmed ene recenih narodnosti, se sme nakazati ustanova dijakom druge narodnosti. — Ustanove se bodo izplačevale v štirih četletnih obdobjih na prošnjo deželne, ki mora izkazati, da je vpisan v vseučiliščno matrikulo in pozneje, da obiskuje učilišče. — Dotične prošnje se imajo podati deželnemu odboru v Gorici pisмено do 15. oktobra 1900. in naj se jim priložijo spričevala zrelosti, ubostva in vpisa v eno izmed visokih šol.

Razpisuje se dalje ena deželna ustanova po 600 kron, ki jo je ustanovil deželni zbor s sklepom 10. septembra 1888. v spomin štiridesetletnice vladarstva Nj. Vel. presv. cesarja Franca Jožefa I. — 1. Deležiti se morejo te ustanove dijaki, sinovi očeta rojenega, stanujočega in pristojnega v tej grofiji, slušatelji prava, medicine, eventuelno inženjerstva, politehnike ali više poljedelske šole — na katerem avstrijskem vseučilišču — skozi vsa leta vseučilišnih studij, držeč se obstoječih postavnih predpisov. — 2. Prosilci naj podajo svoje vloge podpisane deželnemu odboru do 15. oktobra 1900., in naj jim priložijo dokazila o rodu, pristojnosti, o premoženjskih razmerah dotičnih družin, o tem, da so vpisani na kakem izmed navedenih učilišč in o dosežanju napredovanj.

Prenaglo se vozili včeraj proti večeru 4 moške v lahkem koleslju. Prisedsi od soskega mosta so zavili proti Straticam. Na voglu bi bili kmalu nekoga povozili. Ne daleč potem pa se je prevrnil voz sredi ceste, in vsi štirje so padli na tla. Eden je močno poškodovan.

Cesar v Gorici. — Včeraj je bila na posvetovanju pri deželnem glavarju dr. Pajerju družba goriskih dam. Posvetovale so se o tem, kako izrazijo svojo lojalnost ob prihodu cesarja v Gorico. Za četrtek so povabljeni na tukajšnje glavarstvo župani goriskega okraja; tam dobe menda potrebna navodila glede na prihod cesarja. Paziti treba, da nastopijo naši gg. župani samostojno kot Slovenci in ne kot kak privesek Italijanom!

Tukajšnji pešpolk št. 47. se povrne jutri proti poludnevju z manevrov pri Rakeku nazaj v Gorico.

Izlet „Ljubljanskega Sokola“ v Vipavo. — V soboto na Mali Šmaren priredi „Ljubljanski Sokol“ izlet v Vipavo. Odpeljejo se iz Ljubljane z vlakom do Postojne; od tam se odpeljejo na voze v Vipavo, kjer bo ob prihodu slavnostni vsprejem na mitnici. Po skupnem obedu razvijejo ob 3. pop. zastavo bralnega društva „Triglav“ iz Goč na glavnem trgu pred vipavsko grajsčino. Temu bo sledil obhod, na kar se prične telovadba. Potem pridejo na vrsto umetniški ognji, koncert, ples, prosta zabava. Drugi dan bo izlet v Sturije in Ajdovščino, opoldne banket „Pod skalo“. Temu izletu „Sokola“ iz Ljubljane se pridružijo tudi sokolska društva iz Postojne, Gorice, z Gorenjskega, iz Idrije in Trsta ter druga narodna društva kakor tudi mnogo občinstva iz bližnjih krajev.

Gorica proti učitelstvu. — Kaj takega še nismo kmalu čitali v „Gorici“, kakor v zadnji številki, v kateri se ta list, ki hoče biti naklonjen učitelstvu, zadirja v isto na nečuvno grd način, kliče vse šolske oblasti proti njemu, ker sluti, da nekateri zaupniki narodno-napredne stranke bi bili učitelji. Vsak svoboden pokret učiteljev hoče zatreti ter jih imeti le za „mežnarje“, katerim bi dajali za plačilo vsako leto malo „eksercijske župce“. O tem posvetimo „Gor.“ prihodnjič, kakor jej tiče.

Tržni dan v Kobaridu. — Ker pade tržni dan 9. sept. na nedeljo, bode trg 10. sept., in sicer za blago in živino. Ob enem se naznanja, da bodo tudi trgi za živino ponedeljek po zahvaljenici in 9. marca vsako leto.

Županstvo Kobarid. V Polublinju pri Tolminu so našli dne 3. t. m. zjutraj na delo idočim kmetje mrtveca. Bil je 45 let star zidar, doma iz Modreje, kateri je odšel v nedeljo popoldne pijan od doma. V par letih je to že druga žrtva zganja v tej vasi. Da bi prišli vendar že ljudje do spoznanja, kaj vse naredi zganjanje.

Pevsko društvo „Nabrežina“ priredi v soboto in nedeljo, to je 8. in 9. t. m., veliko pevsko slavnost povodom razvija svoje zastave. Te slavnosti se udeležijo 22 društev korporativno, oziroma po deputaciji, kakor so bila navedena že v „Soci“. Društva, katera bodo nastopala, se razvidijo v koncertnem vspredu.

Predvečer slavnostnega dne, to je 7. septembra ob 8. uri zvečer razsvetljava in serenada preblagorodni gospej kumici Ani André. Dne 8. septembra. Ob 5. uri zjutraj budnica. Od 9. do 10. ure zjutraj sprejem in pozdrav došlih društev in goslov na kolodvoru. Ob 10¹/₂ slovesna sv. maša. Po sv. maši razvije društvene zastave in zabijanje žebličev. Po razviti zastave razvrstitev društev in obhod. Ob 1. uri popoldne obeda. Ob 2¹/₂ sestanek vseh društev na glavnem trgu, kjer svira nabrežinska narodna godba pod vodstvom gosp. F. Majcen-a. Ob 3¹/₂ skupna vaja za „Jadransko-morje“. Gg. pevci so naproseni, da prineso s seboj dotične note. Vsopred koncerta na občinskem vrtu: 1. Slavnostni govor. 2. F. S. Vilhar: „Na vrelu Bosne“, poje možki zbor „Nabrežina“. 3. E. Juvanc: „Pastir“, možki zbor z duetom, bariton in tenor 1., poje društvo „Hajdrih“ iz Proseka. 4. Ivan pl. Zajec: „Šumski čar“, možki zbor, poje „Skala“ iz Sv. Križa. 5. Iv. pl. Zajec: „Slava delu“, možki zbor, poje „Slavec“ iz Ljubljane. 6. Vilko Novak: „Hrvatskim pradjedovinom“, možki zbor, poje „Adrija“ iz Barkovelj. 7. Dr. Gust. Ipavec: „Planinska roža“, čvelerospev, poje „Lipa“ iz Bazovice. 8. Avg. Leban: „Slovenska deklica“, mešani zbor, poje „Danica“ iz Kontovelja. 9. F. Gerbic: „Slovanski brod“, možki zbor, poje „Ljubljana“ iz Ljubljane. 10. K. Bendl: „Križaci ne morji“, mešani zbor, poje „Kolo“ iz Trsta. 11. „Slovensko pevsko društvo“ iz Trsta, poje „Hubadove narodne pesmi“ št. 6, 8, 10, 12. Forster: „Domovini“, mešani zbor, poje „Zarja“ iz Rojana. 13. H. Volarič: „Slovenski svet“, poje „Lira“ iz Komna. Ples. Društva pojo po istem redu, kakor so se oglašila. Začetek točno ob 5. uri popoldne. Vstopnina 1 k. koncertu 60 vin. Sodelujoči člani so prosti vstopnine. Prebitek pripada za reorganizacijo društvenih prostorov in potrebščin. Z ozirom na ta namen se preplačila hvaležno sprejemajo. Vstopnice se bodo dobivale pri blagajni na koncertnem prostoru. Po velikem pevskem zboru prosta zabava, ples in užiganje umetelnih ognjev. Vsak plesni komad stane 20 vinarjev. Dne 9. septembra: Zjutraj razni izleti v okolico in Trst. Popoldne se stanek na postaji, na vrtu gosp. F. Nemeca in prosta zabava. K obilni udeležbi uljudno vabi odbor.

Listnica. — G. J. M. v Dol. Vrtojbi. Za danes prepozno, pride prihodnjič. Zdravi!

Razgled po svetu.

K položaju. — Vsi listi se pečajo prav intenzivno s položajem. Na dnevnem redu je vprašanje, ali bo sklican državni zbor ali ne. To je odvisno od Mladočehov, ako dajo jamčenje, da opuste obstrukcijo. To pa store le v tem slučaju, ako vlada uveljavi zopet jezikovne naredbe, kakor jih žele Čehi, ter jim tako da zadoščenje za preklic istih. Obstrukcija bi opustili po „Narodnih Listih“ tudi takrat, ako bi ostale stranke desnice stopile zopet v trdno zvezo s Čehi ter se zavezale za solidarno postopanje. Na to pa je malo upanja, in najbrže pride do razpusta drž. zbora. Nekateri listi menijo celo, da je že došlo, da bo drž. zbor razpuščen, in da cesar se je po povratku na Dunaj že sprijaznil s to mislijo. Drugi obravnavajo zopet položaj tako, da pade Körberjevo ministerstvo, kakor se ne pokaže, da Čehi opuste obstrukcijo, ter da pride na krmilo ministerstvo Lichtensteinovo, katero bi skušalo izolirati Čeha, uveljaviti strog poslovnik, ki bi izključil vsako obstrukcijo, ter združiti ostale stranke. To pač ne bo mogoče! Vsekakor pa stojimo pred odločilnimi trenotki. Nemstvo in vlada napravi nov velik poskus, potlačiti moč Slovanstva; v teh trenotkih se gre za to, ali prodrè končno slovanska stvar v Avstrijo do tiste veljave, katera jej pritiče, ali pa bomo še čakali na njo kdo ve koliko časa! Odločitev glede položaja, ali se obrne na to ali ono stran, pa pričakuje javnost od samega cesarja, in sicer še v teh dneh!

Nekaj podatkov o šolstvu v Primorju. — „Edinost“ od 29. pr. m. je priobčila članek pod gorenjim naslovom. „Piccolo“ namreč je bil zopet potožil, kako da vlada zanemarija italijansko šolstvo itd. Glede na to pravi „Edinost“ po „Naši Slogi“: „Zadnja „Naša Sloga“ reagira na te „Piccolo“ tožbe v daljšem članku in dokazuje, koliko povoda za tožbe imamo še le mi Hrvatje in Slovenci. — Predsednik dež. šolskega sveta za Istro je Nemec, podpredsednik je Nemec, poročevalec Nemec-Italijan, če tudi s slovenskim imenom; nadzornika za ljudske šole Slovenec in Italijan; zastopnik ljudskega šolstva po rodu Slovenec a ljubljeneec Italijanov; oba zastopnika srednjih šol Nemca; trije zastopniki deželnega odbora vsi Italijani. — Torej od 13 članov c. kr. dež. šolskega sveta je 6 Nemcev, oziroma Nemcev-Italijanov, 5 pristnih Italijanov, 1 Slovenec, ljubljeneec Italijanov, in 1 Slovenec. Hrvata ni nobenega! In to v pokrajini, ki je po dveh tretjinah hrvatsko-slovenska. — Glede sestave okrajnih

šolskih svetov navaja „Naša Sloga“ kakor izgled okraj Pazin. V okrajnem šolskem svetu pazinskem je 5 Italijanov, 2 Hrvat in 1 Slovenec z ravnateljem hrvatskega gimnazija v Pazinu. A ta okrajni šolski svet posluša za okraj, v katerem je do šestkrat več Hrvatov nego Italijanov. V drugih okrajnih šolskih svetih je razmerje še bolj kričeče. — Italijanskim dijakom na srednjih šolah daje stipendije dežela, nemškim država, slovenskim — nikdo; pač nekdo jih daje: to je siromašni narod, ki si jih mora odtrgavati od ust! — Kri ti mora zavreti v žilah, ko se spominjaš, da država in dežela dajeta oni denar iz blagajni, v katere se stekajo žulji tudi Hrvatov in Slovencev; v deželno blagajno celo veliko več nego od drugih. — „Piccolo“ primerja pač, koliko troši država za vsakega Nemca in koliko za vsakega Italijana na polju srednjega šolstva; interesantno pa bi bilo, ako bi hotel izračunati, koliko troši za vsakega Hrvata; še bolj interesantno pa bi bilo, če bi hotel storiti isto glede Slovencev, ki nimajo niti jedne srednje šole. — Istotako vnebovpijoče je, ako primerjamo, koliko troši država za ljudsko šolstvo Nemcev, katerih je le peščica, in koliko za Hrvat in Slovence. Za peščico Nemcev troši samo v Trstu in Istri, brez Goriske, 177.000 K; za Hrvat in Slovence v vseh treh pokrajinah Primorja pa le 53000 K. Preko 1700 slovenskih in hrvatskih otrok v Istri pušča brez vsake šole, v mestu tržaškem pa vslo slovensko deco. In to kljub vsem šolskim zakonom in pedagoškim načelom! — „Naša Sloga“ vsklika ogorčeno: Da smo pero pomakali v kri, ki vre v nas, ko mislimo na šolstvo v Primorju, bi se drugače glasilo to!

Kuga. — V Glasgowu na Škotskem so sprejeli v bolnišnico trinajstega bolnika, bolnega za kugo. Sedaj opazujejo 83 sumljivih oseb. Žena, ki je prva zbolela za kugo, je že boljša. Trupli dveh za kugo umrlih oseb so sežgali. Hišo so sešitili, domače živali ubili in sežgali. Carinska komisija noče izdajati odhajajočim ladijam zdravniških spričeval.

Jubilej turškega sultana. — Sultan Abdul Hamid II. je slavil 1. t. m. 25-letnico svojega vladanja. Sultan je dovolil, da se je ta dan proslavil svečano in javno. Velevlasti so odposlale v Carigrad posebna poslanstva, da sultanu častitajo. Izšel je tudi časopis, kateri popisuje napredek Turške pod vladjo Abdul Hamida.

Belgijski kralj se odpove kroni. — Belgija je hotela poslati na Kitajsko tudi oddelek vojske, da varuje tam svoje interese. Angleži in Nemci pa so zahtevali od Belgije, da ne sme odposlati svojih vojakov, ker so interesi Belgije že itak majhni in jih bodo že druge velevlasti varovale. Kralja Leopolda je baje to tako razžalilo, da se misli odreči prestolu v korist princa naslednika. Vse belgijsko časopisje besni proti Nemčiji, ker se misli, da bo kralj Leopold imel radi svojega nevspeha še mnogo neprilik.

Kitajska vojna. (Poročilo 3. in 4. t. m.). — Rusija hoče na vsaki način skleniti mir s Kitajsko. Rusija utemeljuje ta svoj sklep s tem, da pravi, da so zavezniki že dosegli, kar so hoteli. Poslaniki so rešeni in v Pekingu vlada zopet mir. Rusija misli, da je čas, da se pozove vojake nazaj iz Pekinga in se potem začno pogajanja. Vse velevlasti so s tem predlogom zadovoljne, le nekatere hočejo imeti še natančnejše podatke, kako moč in pooblastila ima Li-hung-čang. Le Nemčija in Italija nista zadovoljni, da se sklene mir. Prva hoče menda končati svoj „Rachefeldzug“ in vse to storiti, kar je nemški cesar v svojem tako imenitnem govoru, ko so odhajali Nemci na Kitajsko, povdajal. Zakaj se Italija upira, ni znano, saj revica ne more nič, zato je bolje, da molči in se ne smeši. — Japonci, kateri so bili zasedli mesto Amoj, so se vkrcali in zapustili mesto, tudi Angleži so odšli iz Amoj-a. — Okoli Tientsina je bilo zopet nekaj nepomembnih prask. Evropejci so vedno zmagali. Zavezniki imajo v Pekingu dosti živeža. Rusija je poslala pred nekaj dnevi ogromno živeža iz Vladivostoka v Peking. — Ker se ne ve, kje je cesarica in njen dvor, mislijo zavezniki baje odstaviti sedanega cesarja in postaviti na prestol princa Činga. — Iz Londona javljajo, da Angleži in Amerikanci so tudi proti miru s Kitajsko. Tako da sta Rusija in Francija osamljeni in se menda ne bosta upirali splošni želji zaveznikov. — Posebno hud sovražnik kitajcev je nemški cesar, kateri je izjavil, da Nemci ne zapuste Pekinga, če bi morali poslati tja celo nemško armado. — V Franciji se je dosedaj oglašil samo jeden list, kateri se upira ruski zahtevi. Ta list „Liberté“ pravi, da bi Kitajci mislili, da so se Evropejci le iz strahu pred cesarskim dvorom umaknili in začela bi zopet vojna. Mora se torej Peking držati, dokler se ne sklene mir, meni „Liberté“. — Japonci se sedaj opravičujejo, zakaj so izkrcali vojake v Amoj-u. Pravijo, da so čuli, da je hotela Kitajska odstopiti Rusiji Mandžurijo in Nemčiji del pokrajine Šantung, ali te dve velevlasti bi morale potem posredovati pri drugih za mir. — Iz Šangaja javljajo, da je prišlo te dni 40 misijonarjev iz Pekinga. Zapustili so bili Peking 21. avgusta in hodili po kopnem. Izjavili so, da niso srečali na svojem potu ni jednega kitajskega vojaka ni boksarja.

Narodno gospodarstvo.

Goriška ljudska posojilnica. V preteklem mesecu prometa K. je imela kar kaže o napredku tega našega 1855-60, zavoda, kateri najtopleje priporočamo našemu občinstvu.

Malobitrni kredit. — Ministerstvo trgovine je ravnokar izdalo stenografski protokol ankete o malobitrnem kreditu, ki se je vsrila v maju tek. leta. Reči se sicer ne more, da bi sl. ministerstvo ta protokol izdalo s kako hitrostjo. Vendar pa smo ga videli nekoliko popreje od drugih vladnih publikacij. Protokolu so priložene vesti o pismeni anketi, katero je ministerstvo l. 1899. priredilo, ki pa je bila, mimogrede rečeno, vse drugo le ne vspešna, in pa uvod, ki nam pove, zakaj se je bila ta anketa sklicala. L. 1892. — se piše v uvodu — je prišlo ministerstvo trgovine akcijo v podporanje malega obrtniškega, kateri svrha je: ohraniti srednji rokodelski stan, ojačiti ga in mu omogočiti tekmovanje z veleobrtnjo. Ta akcija sicer prikazuje prav mnogo uspehov, ali objednem se je pokazalo, da bi ne zadostovalo samo, pa še boljše tehniško in zadržno organiziranje rokodelstva, kajti njegovo konkurenčno zmocnost slabé težkoče, kako si preskrbeti konkurenčna sredstva. Organizacija rokodelskega kredita je zaostala daleč za organizacijo kredita pri drugih stanovih, glavno pri veleobrtni, pa četudi rokodelstvo sorazmerno več potrebuje kredita nego drugi stanovi. Istotako nedostaja obrtniku potrebnega konkurenčnega kapitala. Pri vsem tem pa mora obrtnik dajati svojim naročnikom daljši kredit, časih celo na nedoločno dobo; svoje dolžnosti pa mora prav točno izpolnjevati. Veleobrtniku je pa tu drugače; dobi za svoje izdelke menico, katero more takoj eskomptovati! Obrtnik dobi težko kredit pri sedanji organizaciji, zlasti če nima imetka. Sicer je tu še privatni kredit, ali ta dela obrtnika odvisnim od upnika. Preiskovanja so pokazala, da je skoro povsod, kjer je propadlo kako rokodelstvo, sodelovalo — pomankanje kredita.

V poslednjem času se je obrnila občna pozornost na to vprašanje. Pozvalo je vse trgovinske zbornice, da mu podajo vesti iz svojega okraja. Trgovske in obrtne zbornice so odgovorile na vprašanja. Iz odgovorov je pa bilo videti, da je velika nejednotnost pri organizaciji kredita.

Iz člega uvoda je razvidno, da je vprašanje o malobitrnem kreditu tudi od strani vlade smatrano za aktualno. Za stvar, katero treba rešiti čim prej. Obrtnstvo se seveda ne sme dosti zanašati na vladine akcije, temveč mora samo ugrabiti, samo razmiseljati, kako bi se rešilo tako važno vprašanje. Obrtnik sam ve najbolje, kje ga čevlji žuli. Obrtniških organizacij dolžnost pa je, da se marljivo pečajo s tem vprašanjem ter ga natančno studirajo.

O premogovi krizi. — Zadnje leto je postal premog znatno dražji. V juliju l. 1899. so prodajali meterski cent v Rimu po 1-32 gld., v sept. istega leta po 1-44 gld. Na začetku tekočega leta po stavki pa je veljal meterski cent 1-68 gld. Leta 1898. je pa se veljal 1-25 gld. Kakor videti, za eno samo leto je stopila cena premoga za 54—58 kr. pri meterskem stotu. In razne vesti se že širijo, da bo premog še dražji. Za vzrok te dragote se navaja razno. Organ centralne zveze avstrijskih industrijalcev „Die Industrie“ poroča na temelju svojih informacij, da današnja premogova kriza ni nastala mogoče vsled nedostatka premoga, temveč vsled tega, ker so velika obrtna podjetja, boje se, da bi ne bila na zimo brez premoga, kakor je bilo temu za časa stavke, več premoga naročila, kakor ga v resnici potrebujejo. Ta velika naročila, ki so dvakrat, trikrat večja, kot pa druga leta, so provzročila stopanje cen. Ta naročila bodo pa kmalu izvršena; objednem bo tudi več premoga, kajti tako velika naročila provzročijo, da bo tudi produkcija premoga večja. Tudi ameriški premog se je začel privažati k nam. Avstrijski Lloyd si ga je zadnje dni preskrbel 10.000 ton. Člankar v „Industrie“ prihaja do mnenja, da se današnji premogovi krizi odpo more le z regulacijo povpraševanja in ponudbe. Sviri industrijalce, naj bodo previdni ter naj ne naročajo več nego v resnici potrebujejo. Precej resnice tiči v članku „Industrie“. Momentalno veliansko povprašanje zdrži blago, ki pa je mahoma cenejše, če je ponudba večja. „Industrie“ bi želela, da bi bilo povprašanje od strani industrijalcev manjše, kajti tega posledica bi bila, da bi bila ponudba od strani lastnikov premogovih jam večja in cene zmernejše!

Objava.

Podpisano vodstvo javlja, da prične redni poduk na c. kr. pripravnici za učiteljska v Sežani dne 17. septembra t. l. Učenci, kateri se oglašijo za to šolo, morajo biti najmanj po 14 let stari in se morajo skazati: s krstnim listom, zdravniškim spričevalom o popolnem zdravju, s spričevalom o cepljenju koz in s poslednjim šolskim izveštem.

Vodstvo c. kr. pripravnice za učiteljska v Sežani.

Al. Bajec,
voditelj.

Stiri do 12-letne se sprejmejo
iz vadbice in hrano, na jako
na staklaju mesta. Več pove naše
ugodstvo.

Marija Brezigar,

trgovka v Gorici,
ulica Vetturini št. 12

priloga slavnemu občinstvu
dobro kuhano maslo po 60 kr. kilogram.

Dijaka iz višje gimnazije
se sprejme na stanovanje
in hrano.

Kje, pove upravništvo.

Nova gostilna

v ulici Rasauer št. 1

toči izvrstna bela in črna vina. Vdobe
se o vsakem dnevnem času jako okusna
bodisi mrzla ali gorka jedila. Cene
zmerne.

Rojakom v mestu in z dežele se
toplo priporoča udani

Anton Lasič,
gostilničar.

Leta 1881. v Gorici ustanovljena trdka

E. Riessner, v Nunski ulici 3,

(nasproti nunski cerkvi)

priloga preč. duhovščini in slavnemu občinstvu
svojo lasno izdelovalnico umetnih cvetic za vsako-
vrstne cerkvene potrebe. Ima veliko zalogo nagrob-
nih vencev, za mrtvaške potrebe, voščeno sveče itd.
vse po zmerni ceni. — Naročila za deželo izvršuje
točno in solidno. Priporoča slav. občinstvu tudi svojo
S. el.) tiskarno črk na perilo. (P. cl.)

Salame,

pristine ogerske, najfineje vrste, izvrstnega
okusa, razpošilja v zavojih a 5 klg. po gld.
1.35 kilogram tovarna salam Nagy-
Sanderutza, Kispest Ogorsko.

Prave in edine želodčne kapljice,

(Varstvena znamka).

Zdravilna moč teh
kapljic je nepre-
kosljiva. — Tek-
apljice vredijo radno
prebravljenje, če se
jih dvakrat na dan
po jedno žličico
popije. Okrepé po-
piti. Sv. Anton Padov. kvarjeni želodce
stori, da zgine v kratkem času
omotica in života lenost (mrtvost).
Te kapljice tudi stori, da človek
raji je. —9

Cena steklenici 30 kr.

Prodajajo se v vseh glavnih le-
karnah na svetu. Za naročitev
in pošiljatve pa jedino le v le-
karni

Cristofolletti v Gorici.

Na dež. jubil. razstavi odlikovan s srebr. drž. svetinjo
Na lvovski razstavi s prvo ceno — srebrno svetinjo

Tovarna uzornih telovadnih priprav
JOS. VINDYŠ - A,

v Pragi na Smihovu

(Praha-Smichov) Vinohradská ulice číslo 916
se priporoča

k popolnemu uzornemu prirejevanju
sokolskih in šolskih telovadnic

po najnovejših pripoznanjih in praktičnih sestavih.
V ta dokaz je na razpolago mnogo pripotoču-
očk spričal domačih in inozemskih.
Zagotavlja jedno leto. Cene zelo zmerne, plačuje
se pa na mesečne obroke po volji in zmožnosti.

Navadne priprave so vedno v zalogi.

Ceniki, proračuni in načrti za popolne telo-
vadnice pošilja na zahtevo brezplačno in nepoštni
prosto

Poprave izvršuje po najnižjih cenah.

Kuštrin Anton

trgovec

z jedilnim blagom

Gospiska ulica št. 23.

Priporoča svojo zalogo jestvin in
kolonijalij po jako nizkih cenah.

Ima zalogo vsakovrstnega olja, na
vadnega in najfineje vrste «Luka».

Razpošilja naročeno blago tudi na
deželo po pošti od 5 klg. naprej.

Obljubljuje točno in hitro postrežbo.

!! Važno za vsakega !!

Razprodaja za neverjetno nizke cene:
12 krasnih komadov za samo

2 gld. 95 kr.

1 jubilejna žepna ura
Sidro-Remontoir iz niklja s
krasno vdelanim pokrovom
in s podobo cesarja Franca
Josipa I. ali Svetega Očeta.
Ima točno regulirano se-
kundarico. Ura se jamči tri
leta. (Ni nazidna ura, kakor
žal pošiljajo mnogi bazarji
mesto pozlačenih.)

1 verižica za uro, se-
stava oklepa (na zahtevo
iz niklja ali posrebrnjena).
1 krasna igla za zavrat-
nike za gospode iz amer.

double-zlata s kameni, podobnimi briljantom.
1 par lepih zapestnih gumbov iz pravega srebra,
priznanega od c. kr. državnega urada.
1 par krasnih gumbov za rokave iz amerikan-
skega double-zlata.

1 zbirka gumbov za srajce in cvratnike iz
amer. double-zlata (5 komadov).
1 elegantno, novoiznajdeno toaletno pema-
ševalno zrcalo. (Novost!)

Dokler zaloga obstoji, razpošiljam teh 12 ko-
madov proti povzetju ali proti pošiljati denarja pri
naročilu za samih **gld. 2.95.** (Sama žepna ura iz
niklja Anker-Remontoir stala je prej 5 gld.) Kar
ne ugaja, sprejema v teku 8 dni radovoljno nazaj

E. Holzer

zalagatelj zveze c. kr. avstrijskih državnih uradnikov
in zaloga ur in zlatenine na debelo.

Krakovo — Stradom 18. — Krakovo.

Ilustrovani ceniki gratis in franko.

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 — GORICA — Via Giardino 8

priporoča

pristna bela
in črna vina
iz vipavskih,
furlanskih,

briskih, dal-
matinskih in
isterskih
vinogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na
vse kraje avstro-ogerske monarhije v sodih od 56
litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorce.

Cene zmerne. Postrežba poštena.

Karol Draščik,

pekovski mojster in sladčičar
v Gorici na Kornu št. 8.

Priporoča vsakovrstno pecivo, kolače za
birmance, torte i. t. d.

Priporoča se slavnemu občinstvu za
mnogobrojna naročila ter obljublja solidno
postrežbo po jako zmernih cenah.

Dobi
se
povsod

Kalodont

priporoča
najbolje sred-
stvo za čišče-
nje zob.

Ustanovljena trdka leta 1866.

Ivan Drufovka v Gorici

na Travniku št. 5.

Tovarna nadplato Ozka ulica št. 8. — Filijalki v Komnu in Sežani.

Tovarniška zaloga usnja in podplato

ter vseh potrebščin za čevljarje, različnega usnja za sedlarje,
knjigoveze, tapetarje itd.

Lasna tovarna nadplato (Schuhobertheile),

jeremenov in oprav za vole.

Glavni zalagatelj

voščila (biksa) družbe sv. Cirila

in Metoda v Ljubljani.

Kupuje surove kože in loj po najvišjih dnevnih cenah.

Ceniki na zahtevo zastoj in franko.

Ljubljanska kreditna banka

naznanja najuljudneje, da je pričela s 1. septembrom
svoje delovanje v hiši gosp. Grobelnika,

Špitalske ulice št. 2.

„Ljubljanska kreditna banka“ se peča z vsemi
kupčijami, ki spadajo v bančno stroko, posebno:
**Z nakupom in prodajo vrednostnih pa-
pirjev vseh vrst, valut in novcev.**

Eskomptovanje menic.

**Sprejemanje hranilnih vlog in vlog na
tekoči račun s 4% obrestovanjem od dne
vloge do dne vzdiga.**

**Zavarovanje proti izgubi pri kurzu
pri izžrebanju srečk.**

Borzna naročila.

**Posojila na vrednostne papirje z zmer-
nimi obrestmi.**

**Vnovčevanje kuponov, izžrebanih za-
stavnih pisem in srečk.**

**Sprejemanje vrednostnih papirjev v
shrambo in oskrbovanje, kakor tudi v re-
vizijo izžrebanih številc itd.**

Natančnejša pojasnila se radovoljno dajejo ust-
meno ali pismeno.

Ravnateljstvo

„Ljubljanske kreditne banke“.

„Krojaška zadruga“

vpisana zadruga z omejeno zavezo v Gorici.

Gospiska ulica št. 7.

Velika zaloga manufakturnega blaga.

Priporoča cenj. odjemalcem svoje v obširni izbiro dospeló novo sveže blagó
za spomlad in poletni čas, za ženske in moške; vsakovrstna sukna, kot: Loden,
Kamgarn, Cheviot i. dr.

Krasna izbira volnenin, perkal, Battist, satin, «Voile de Laine», Zephir i. dr.
za ženske obleke.

Priporoča izborna perilo, bombažasto in cvrtnasto, katero prejema iz prvih
slezkih tovarn; med temi ima tudi preproge, namizne prte, zavese, žepne rute,
bombažaste in cvrtnaste, blago za blazine, plahte, kovtre, žamet in pliš v vseh
barvah; prtenino, ogrinalke itd. Lepo perilo za moške in sicer: srajce, ovrtnike,
zapestnice, prsnike, ovrtnice, nogovice, Jäger-srajce, za hribolazce itd. itd.

Vse po najnižjih in zadnjih cenah brez pogajanja.

Na željo se pošlje tudi uzorce, poštnine proste.